

geo

Naujienos

Leidimų išdavimas

Leidimai naudoti žemės gelmių išteklius

Gruodžio mėnesį išduoti leidimai naudoti kietųjų naudingųjų iškasenų išteklius šioms įmonėms:

- UAB „Erkas“,
- Uždaroji akcinė bendrovė „Tenesitas“,
- UAB „Reston Construction“,
- UAB „Karjerai“,
- UAB „Kvesų karjeras“,
- UAB „Karjeras“,
- UAB „Vilbura“.

Sudaryta 12 išteklių naudojimo sutačių. Panaikintas 6 leidimų galiojimas.

Leidimai tirti žemės gėlmes

Įmonių turinčių leidimus tirti žemės gėlmes skaičius gruodžio pabaigoje buvo 130.

Leidimai naudoti požeminį vandenį

Gruodžio mėnesį išduoti 4 leidimai naudoti požeminį vandenį, pasirašytos 5 požeminio vandens išteklių naudojimo sutartys.

Žemės gelmių registras

Žemės gelmių tyrimai

Gruodžio mėnesį įregistruoti 735 žemės gelmių tyrimai.

Žemės gelmių ištekliai

Gruodžio mėnesį aprobuoti ištekliai:

- Raseinių r. sav. Kryžkalnio smėlio ir žvyro telkinio II sklypo naujų plotų ištekliai,
- Trakų r. sav. Margio smėlio ir žvyro telkinio II sklypo dalies ištekliai,
- Kretingos r. sav. Žibininkų III smėlio telkinio naujo ploto ištekliai,
- Kauno r. sav. Zapyškio IV smėlio ir žvyro telkinio naujo ploto ištekliai,
- Plungės r. sav. Jodėnų žvyro telkinio naujų plotų ištekliai.

Gręžiniai

Gruodžio mėnesį Žemės gelmių registro Gręžinių dalyje įregistruoti 174 gręžiniai.

Geoterminės sistemos

Gruodžio mėnesį įregistruotos 7 geoterminės gręžinių sistemos. Iš viso užregistruota 781 geoterminių gręžinių sistema.

Laboratorija

Gruodžio mėnesį buvo ištirti 324 grunto bandiniai ir 43 vandens mėginiai.

Teisės aktai

Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

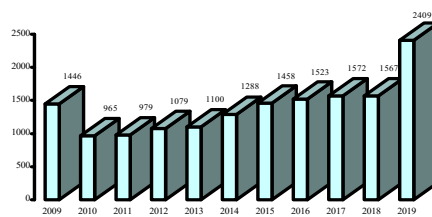
2019 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. 1-410. „[Dėl Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 23 d. įsakymo Nr. 1-45 „Dėl Žemės gelmių registro tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo](#)“ (TAR kodas 2019-20869).

2019 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. 1-408. „[Dėl Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2003 m. sausio 10 d. įsakymo Nr. 1-01 „Dėl Markšneiderinių darbų atlikimo kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniuose laikinųjų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo](#)“ (TAR kodas 2019-20867).

Lietuvos Respublikos Vyriausybė

2019 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1278. „[Dėl Klaipėdos valstybinio jūrų uosto \(žemės, vidinės akvatorijos, išorinio reido ir susijusios infrastruktūros\) bendrojo plano patvirtinimo](#)“ (TAR kodas 2019-20444).

Gręžinių registravimas

Įregistruotų gręžinių skaičius per paskutinius 10 m.

2019 metais Lietuvos geologijos tarnybos tvarkomame Žemės gelmių registre (toliau – registras) įregistruoti 2409 gręžiniai. Iš jų 2336 – gavybos, 73 – tyrimų, išregistruoti 72 gręžiniai. Iš viso Registro gręžinių dalyje įregistruota 41 151 gręžinių. Iš jų daugiausia požeminio vandens gavybos gręžinių.

Vykdamas kasybos darbus – likviduoti gręžiniai gali tapti kliuviniais. Todėl Valstybinėje geologinės informacijos sistemoje yra duomenys apie visus kada nors įrengtus gavybos ir tiriamuosius gręžinius. Gręžinių duomenys yra naudojami sudarant valstybinius geologinius ir hidrogeologinius žemėlapius, nagrinėjant žemės gelmių, kurios yra išskirtinė valstybės nuosavybė, sandarą.

Visi žemės gelmių tyrimų duomenys įrašomi į Žemės gelmių registrą.

2019 metais didėjo žemės gelmių iširtumas

Investicijos į žemės gelmių išteklius 2019 metais ženkliai augo. Lietuvos geologijos tarnybos vedamo Žemės gelmių registro (ŽGR) duomenimis 2019 metais, lyginant su 2018 metais, registruota daugiau naudingųjų išteklių telkinių, gręžinių ir naujų geologinio tyrimo projektų.

ŽGR išteklių dalyje įregistruotos 102 požeminio vandens vandenvietės ir 6 nauji naudingųjų iškasenų telkiniai, 99 naudingųjų iškasenų telkiniai papildyti naujais duomenimis, tyrimų dalyje užregistruota 4920 tyrimų. Aprobuoti ir įrašyti 116 457 m³/d vandenviečių požeminio vandens išteklių. Bendras aprobuotų išteklių kiekis – 2 396 396 m³/d.

Išduoti 64 leidimai naudoti požeminio vandens išteklius, su ūkio subjektais pasirašyta 417 požeminio vandens išteklių naudojimo sutarčių.

ŽGR geoterminių gręžinių sistemų dalyje įregistruotos 149 geoterminių gręžinių sistemos, iš viso yra įrašyta 781 geoterminių gręžinių sistema.

Karstinio kraštovaizdžio stebėseną ir gipso cheminės denudacijos tyrimai 2019 m.

V. Mikulėnas

Karstinio kraštovaizdžio kitimą tiesiogiai sąlygoja žemės paviršiaus suslūgimai ir įdubimai, naujos įgriuvos, urvai, plyšiai ir kiti reiškiniai, priklausomi nuo nuolat gelmėse vykstančių karstinių procesų, kurių intensyvumą labiausiai reguliuoja klimatiniai veiksniai: teigiamų ir neigiamų oro temperatūrų kaita, kritulių pobūdis ir jų kiekis, papildantis požeminius vandenis bei skatinantis sulfatinių uolienų tirpinimą.

2019 metai priskirtini vidutinio vandeningumo metams. Tačiau ypač mažas kritulių kiekis 2018 metais, visai be kritulių 2019 m. balandžio mėnuo ir santykinai sausa 2019 metų vasara lėmė išsekusius požeminio vandens išteklius. Tai galėjo turėti įtakos ir gipso cheminės denudacijos intensyvumo pokyčiams: indikatoriame Tatulos upės baseine denudacija sumažėjo iki 77 m³/km² ir buvo artima 2006 m. buvusiam denudacijos intensyvumui 85 m³/km², kai labai vandeningais 2017 m. siekė net 284 m³/s (palyginimui – 1994–2018 m. laikotarpiu šiame baseine buvo nustatytas 179 m³/km² gipso denudacijos vidurkis).

Paprastai esant žemam požeminiams (gruntiniams bei Įstro–Tatulos vandeningo sluoksnio) vandens lygiui dalis po žeme esančių karstinių tuštumų neužsipildo požeminiu vandeniu, o kai žiemos pabaigoje ir pavasario pradžioje dėl didelio vandens kiekio dirvožemyje pasunkėja virš karstinių tuštumų atitirpstantis gruntas, susidaro palankios sąlygos smegduobių atsiradimui.

2019 m. sausio-kovo mėnesiais kritulių kiekis buvo ženkliai didesnis už normą, oro temperatūra buvo minusinė tik sausį. Karajimiškyje buvo surastos 5 (Mantagailiškyje ir Smaltiškioose po vieną) nedidelės naujos karstinės-sufozinės įgriuvos (smegduobės), greičiausiai susidariusios vasario-kovo mėnesiais.

Dar 8 praėjusiais metais atsiradusios nedidelės smegduobės buvo inventoriizuotos kitose Biržų rajono labai sukarstėjusiose vietovėse: Karajimiškyje, Mantagailiškyje, Kaunioose, Kirdonyse.

Visa informacija apie 2019 m. vykdytų lauko darbų metu inventoriizuotus naujus karstinius reiškinius, tame tarpe ir smegduobes, atsivėrusias ankstesniais metais, bet iki tol nesurastas, buvo įvesta į Valskybinės geologijos informacinę sistemą (GEOLIS) Geologinių procesų ir reiškinių

posistemį (iš viso 45 reiškiniai, iš kurių 15 atsirado 2019 metais).

Naujų smegduobių radimosi suintensyvėjimo dėsningumas vis dar yra sunkiai apibrėžiamas dėl tai įtakančių faktorių – klimatinės hidrologinės ir geologinių hidrogeologinių – kompleksiskumo ir įvairovės.

Iš pavasarį pažymėtų naujų smegduobių išliko ne visos, dalis jų buvo užarta nepaisant privalomų smegduobių apsaugos zonų. Maža to, karstiniame rajone ryškėja nauja tendencija užlyginant senas smegduobes plėsti žemės ūkio naudmenas.

Viršuje – Mantagailiškyje suartame lauke pavasarį pažymėta nauja karstinė įgriuva, kurios vėliau neliko nė žymės, o jos vietoje pilnai tikėtina, kad yra „užprogramuotas“ rimtesnis karstinis reiškinys netolimoje ateityje; apačioje – Drąseikių kaimo laukas šį lapkritį suartas iki pat 2014-12-24 atsiradusios smegduobės kraštu, nepaisant apsaugos zonos.

Konstatuotina, kad prie kelio „Saločiai–Biržai“ Mantagailiškyje ir prie sankryžos su keliu „Kauniai–Šlepščiai“, taip pat kelyje į Kirkilus toliau „bręsta“ karstinės deformacijos, Saločių miestelio centre karstiniai reiškiniai yra suaktyvėję jau nuo 2016 metų. Tai tik keletas vietų, kur yra būtini IGG tyrimai suaktyvėjusių karstinių procesų grėsmės inžinerinei infrastruktūrai įvertinimui ir gyventojų nesaugumui sumažinti.

Kitos naujienos

Naftos kainos

Pagal OPEC sekretoriato skaičiavimus žaliavinės naftos kaina 2020-01-13 siekė 66,07 JAV dolerių už barelį (kaina 2019-12-13 siekė 66,76 JAV dolerių už barelį). <https://www.opec.org>

Tarptautinė geomokslų sąjunga (IUGS)

<http://iugs.org/> • Naujienlaiškis Nr. 161

The Geological Society of London

<https://www.geolsoc.org.uk/>

• Naujienlaiškis Nr. 370

2020 metai – Struvės geodezinio lanko metai

Lietuvos Respublikos Seimas skelbia 2020 metus UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais. 2020 m. sueina Struvės geodezinio lanko įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą 15 metų sukaktis, todėl Lietuvos geologijos tarnyba skelbia šiuos metus Struvės geodezinio paveldo metais.

Struvės geodezinio lanko grandinę 1816–1855 m. išmatavo keli mokslininkai, o jiems vadovavo astronomas Frydrichas Georgas Vilhelmas Struvė. 2005 metais Struvės geodezinis lankas įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą. Tai pirmoji tarptautinė sienas kertanti vertybė Pasaulio paveldo sąrašė, kurią sudaro 34 punktai: Norvegijoje – 4, Švedijoje – 4, Suomijoje – 6, Rusijoje – 2, Estijoje – 3, Latvijoje – 2, Lietuvoje – 3 (Gireišiai, Meškonys ir Paliepiukai), Baltarusijoje – 5, Moldovoje – 1, Ukrainoje – 4. Šaltiniai: <https://unesco.lt/>, <https://lrkm.lrv.lt/>

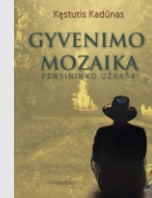
Juknaičių akmuo įrašytas į Geotopų posistemį

Skuodo rajone, Aleksandrijos sen., Juknaičių k. (Koordinatės (LKS-94): X: 6235030; Y: 354970) esantis riedulys beveik visiškai atkastas 2019 m. Jo aukštis apie 2,5 m, ilgis 6,6 m, plotis 4,4 m. Tai vienas didžiausių iš žinomų riedulių Vakarų Lietuvoje. Riedulys skelbtinas valstybės saugomu gamtos geologiniu paveldo objektu. 2019 m. Apulės vardo paminėjimo iniciatyvinės grupės aktyvistai iškėlė iniciatyvą riedulį perkelti prie Apulės piliakalnio (~2,5 km šiauriau).

Renginiai

Sausio 7 d.

Lietuvos geologijos tarnyboje pristatyta hidrogeologo Kęstučio Kadūno knyga „Gyvenimo mozaika. Pensininko užrašai“. Knygoje – trumpa biografija ir dienoraštis.